

Ballangen sjøfarm AS
Hekkelstrand
8540 BALLANGEN

Vår dato: 21.09.2020
Vår ref.: 201840465-9
Arkiv: 311 /172.AZ
Deres dato:
Deres ref.:

Saksbehandler:
Frank Jørgensen
Tlf/e-post: 458 73 178/frjo@nve.no

NVEs vurdering ved overføring av vann fra Bjørkåsen kraftverk til settefiskanlegg i Ballangслеira i Narvik kommune.

NVE viser til søknad av 7.1.19 fra Ballangen Energi, om å omdisponere noe av vannet de bruker til kraftproduksjon i Bjørkåsen kraftverk til kommersiell settefiskproduksjon. Ballangen Sjøfarm vil være eier og drifter av settefiskanlegget.

Bjørkåsen kraftverk produserer om lag 15 GWh årlig og produksjonsvannet tas fra Børsvatn, som reguleres med 4,6 meter. Børsvatn har et areal på ca. 12 km² og magasinet innehar et reguleringsvolum på 50 millioner m³.

Vannet til settefiskanlegget skal tas ut på oppsiden av turbinen i Bjørkåsen kraftverk, for å få selvføll fram til settefiskanlegget. Dersom en skal ta vannet på nedsiden av turbinen vil det være nødvendig å pumpe vann. Pumping av vann er kostbart og det vil være forbundet med risiko, i og med at settefisker trenger kontinuerlig tilgang på vann.

I den opprinnelige meddelte vassdragskonsesjon fastsatt ved kgl.res. 12. juni 1914 var det åpnet for at vannet fra Børsvannet skulle kunne dekke flere behov. I tillegg til uttak av vann til kraftproduksjonen, ble det i samme tillatelse åpnet for å ta ut prosessvann til oppredningsverket ved Bjørkåsen gruver, samt til forsyning av drikkevann.

I forbindelse med krav om offentlig eierskap på 90-tallet ble det eierskifte og krav om ny konsesjon. Denne reguleringskonsesjon ble gitt i kgl. res av 19.02.1993. I et av vilkårene (post 13) står følgende:

«Dersom det skulle være behov for å utnytte noe av reguleringsvatnet til annet formål enn kraftproduksjon utover det enhver grunneier til vassdraget normalt har rett til å bruke i henhold til vassdragslovens §§ 14 og 15, kan Nærings- og Energidepartementet bestemme at en del av reguleringsmagasinet skal stilles til disposisjon til annet nærmere bestemt bruk. Brukere av denne del av magasininvolumet betaler regulatens investeringsutgifter og driftsutgifter i forhold til det magasinet de disponerer.»

For å unngå krafttap, har Ballangen sjøfarm planlagt å installere en peltonturbin på inntaksrøret til settefiskanlegget. Denne turbinen vil produsere om lag 1,65-1,85 GWh i året, slik at det meste av krafttapet i Bjørkåsen kraftverk blir gjenvunnet. En turbin på inntaksvannet vil også kunne fungere til å

E-post: nve@nve.no, Postboks 5091, Majorstuen, 0301 OSLO, Telefon: 22 95 95 95, Internett: www.nve.no

Org.nr.: NO 970 205 039 MVA Bankkonto: 7694 05 08971

Hovedkontor
Middelthunsgate 29
Postboks 5091, Majorstuen
0301 OSLO

Region Midt-Norge
Abels gate 9
7030 TRONDHEIM

Region Nord
Kongens gate 52-54
Capitolgården
8514 NARVIK

Region Sør
Anton Jenssensgate 7
Postboks 2124
3103 TØNSBERG

Region Vest
Naustdalsvegen. 1B
6800 FØRDE

Region Øst
Vangsveien 73
Postboks 4223
2307 HAMAR

lufte ut ev. gasser i inntaksvatnet, slik at ikke gassovermetning fører til fiskedød. Uten peltonturbinen er krafttapet beregnet til 12% av den årlige produksjonen i Bjørkåsen kraftverk. Dette tilsvarer ca. 1,8 GWh i året.

Som følge av post 13 i reguleringskonsesjonen av 19.02.1993 har NVE bedt Olje- og Energidepartementet (OED) om å vurdere hvem som bør ta stilling til, og behandle søknad fra Ballangen Energi om å omdisponere noe av vannet de bruker til kraftproduksjon i Bjørkåsen kraftverk til produksjon av settefisk.

OED viser i brev av 30.6.2020 til konsesjonsvilkårene for reguleringen post 13, fastsatt ved kgl.res. 19. februar 1993. Ifølge dette vilkåret kan departementet bestemme at noe av reguleringsvannet kan omdisponeres til annet formål enn kraftproduksjon, jf. også opprinnelig meddelt vassdragskonsesjon fra 1914 som åpnet for at Børsvannet skulle kunne dekke flere behov. Departementet finner det mest hensiktsmessig at NVE behandler søknaden fra Ballangen Energi, og delegerer dermed myndigheten som følger av vilkårene i gjeldende reguleringskonsesjon post 13 til NVE.

NVEs vurdering

NVE mener det er hensiktsmessig å ha en tiltakshaver å forholde seg til når det gjelder bruk av samme vannressurs. Ballangen Energi har allerede en konsesjon med rammer som gir føringer for utnyttelse av Børsvatnet. Dersom Ballangen Sjøfarm ønsker å utnytte samme vannressurs innenfor rammene i konsesjonen til Ballangen Energi, er det naturlig at dette styres gjennom en privatrettslig avtale. NVE har i denne anledningen sett på om det er mulig å omdisponere noe av vannet til settefiskproduksjon innenfor rammene i eksisterende konsesjon. NVE har også sett på ev. krafttap, samt gjort en vurdering med tanke på om tiltaket kan være til nevneverdig skade eller ulempe for noen allmenne interesser i vassdraget.

En allmenn interesse som blir berørt, er kraftproduksjon. Ved å installere peltonturbin på inntaksrøret vil Ballangen Sjøfarm kunne hente inn det meste av krafttapet. NVE vurderer på bakgrunn av dette at krafttapet vil være minimalt og mener at de negative følgene av krafttapet ikke vil utløse behov for ytterligere behandling etter vannressursloven.

Bortsett fra noe mindre overføringsvann til Kilelva kan ikke NVE se at tiltaket vil påvirke noen allmenne interesser i vassdraget utover dagens påvirkning, så lenge vannuttaket skjer innenfor rammene i eksisterende konsesjon. Vannuttak er som hovedregel konsesjonspliktig dersom uttaket går ut over alminnelig lavvannføring. Vannet fra utløpskanalen til Bjørkåsen kraftverk blir ført ut i Kilelva. Vannet som ev. vil bli fraført Kilelva til settefiskanlegget er overføringsvann som har vært overført siden 1917. Vannuttaket til settefiskanlegget vil ikke bli tatt fra det naturlige nedbørfeltet til Kilelva, kun overføringsvann fra Børsvatnet. NVE er kjent med at Kilelva er sterkt forurensset som følge av gruvedrift, og Nedre del av Kilelva får en ekstra uttynningseffekt ved å få overført vann fra Børsvatnet. Det er i dag ikke krav om tvungen drift i Bjørkåsen kraftverk og når kraftverket ikke er i drift får de nedre delene av Kilelva tilført alt vann fra sitt opprinnelige nedbørfelt.

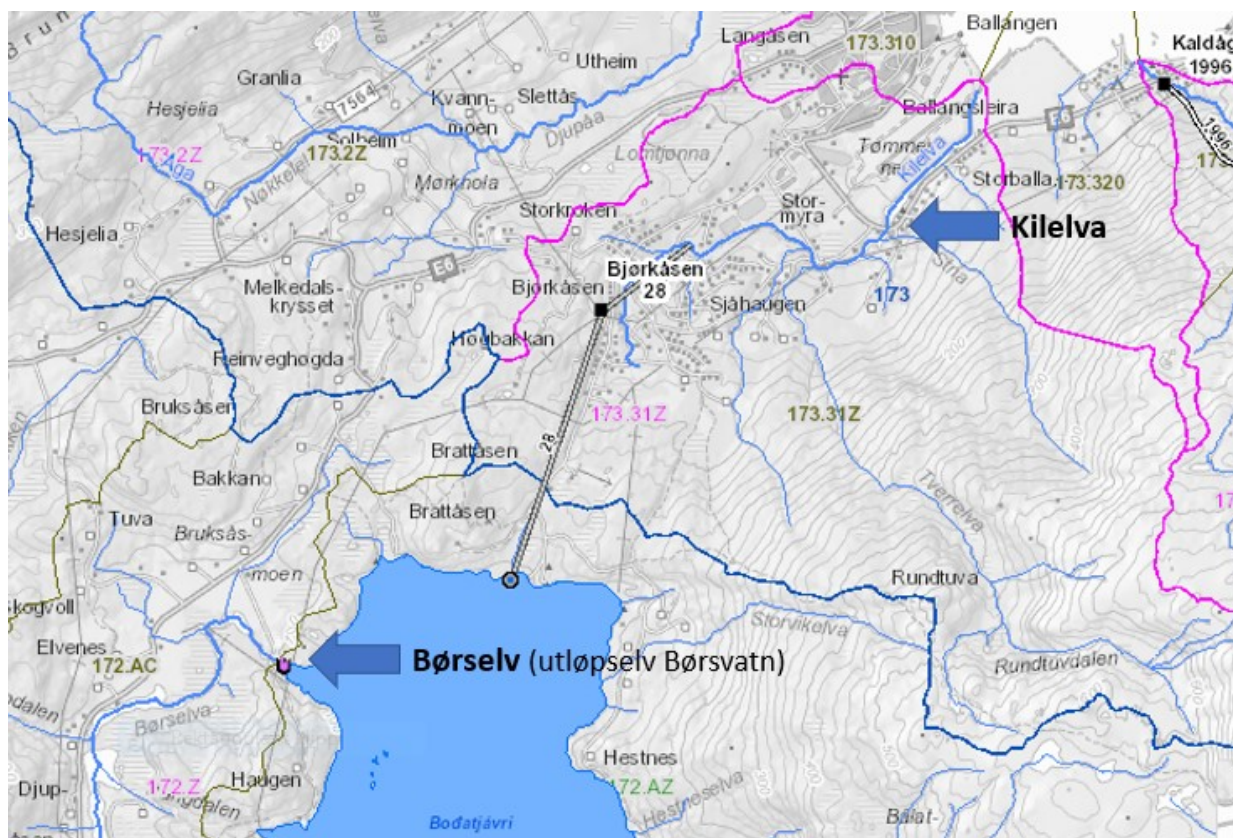

Fig 1: Vann fra Børsvatn blir overført gjennom Bjørkåsen kraftverk til Kilelva. Kilelva er ikke en del av Børsvatn sitt naturlige nedbørfelt.

NVE legger vekt på at allmenne interesser i eller ved vassdraget ikke blir berørt i nevneverdig grad ved å omdisponere noe av vannet fra kraftproduksjon til settefisk. I tab 1.under, er fordelingen av vannressursen beskrevet.

Tabell 1. Avrenningen fra Børsvannet dekker ulike behov. Største bruker i dag er Bjørkåsen kraftverk (Ballangen Energi AS).

Vannbruk	Mill m ³ / år	%	Liter / sek
Minstevanns slipp Børselva*	15,77	13,6	500
Drikkevannsproduksjon Ballangen kommune	0,7	0,6	22,2
Bjørkåsen Kr. Verk Ballangen Energi **	89	76,6	3614
Ballangen Sjøfarm Smoltanlegg ***	10,75	9,3	341

* i henhold til gjeldene konsesjon skal minstevannsslippet i snitt ikke overstige 0,5 m³/år

** basert på dagens situasjon med 285 driftsdøgn pr år (Kilde: Ballangen Energi AS)

*** basert på et midlere vannbehov over året ved maksimal produksjon og fullt utbygd anlegg

Så lenge vannuttaket ikke berører det naturlige nedbørefeltet til Kilelva og detaljplaner for selve vannuttaket godkjennes av NVE, mener vi at planene ikke vil kreve ytterligere behandling etter bestemmelsene i vannressursloven.

NVE vil gjøre oppmerksom på at det er Ballangen Energi sitt ansvar å holde seg innenfor den gjeldende konsesjonen for regulering og vannuttak i Børsvatn med tilhørende vilkår og de krav som følger av vannressursloven og tilhørende forskrifter.

Vannuttaket til settefiskanlegget styres av Ballangen Energi sin konsesjon fra 19.02.1993 og privatrettslige avtaler mellom Ballangen Energi og Ballangen Sjøfarm. Detaljplaner til nytt vannuttak skal godkjennes av NVE som del av Ballangen Energi sin konsesjon. Dersom selskapet planlegger å utvide sin settefiskproduksjon, øke sitt vannuttak eller gjøre andre tekniske inngrep som kan påvirke de allmenne interessene i vassdraget negativt, skal NVE kontaktes.

Med hilsen

Rune Flatby
direktør

Carsten Stig Jensen
seksjonssjef

Dokumentet sendes uten underskrift. Det er godkjent i henhold til interne rutiner.

Kopi til:

BALLANGEN ENERGI AS
FYLKESMANNEN I NORDLAND
Narvik kommune
Nordkraft AS
Nordland fylkeskommune